

SVĚTLO PŘIŠLO NA SVĚT

Jan 3,16-21

Bůh dal svého Syna

Ačkoliv v našem dnešním biblickém textu nevidíme ani Betlém, ani pastýře, ani jesličky, přesto cítíme, že je plnývánočního poselství. Hned několika způsoby je zde totiž popsáno, co znamenal Kristův příchod do našeho světa. Nejprve zde čteme, že Bůh „*dal svého jediného Syna*“ (v. 16). Duchovní podstatou Adventua Vánoc je „obdarování“. Bůh nám daroval to nejdražší, co měl. Dal svého jediného Syna. A ve svém Synu, nám daroval i sebe samého.

Mluvíme-li o daru, o skutečném daru, pak je za ním skryto něco **nepodmínečného**. Bůh nečeká, až se svět nějak napraví, polepší, uspořádá tak, aby byl hoden příchodu Božího Syna. Nevidíme zde žádné předběžné podmínky, které musí být napřed splněny. Bůh jednoduše a prostě dává světu svého Syna a nikde při tom nevidíme žádné záludné „drobné písmo pod čarou“. Nedokážeme to vlastně plně domyslet, co všechno se v tomto obdarování skrývá. Vždyť Bůh nedává svého Syna proto, aby se s ním svět pomazlil. Opak se stane pravdou. Svět Syna Božího zavrhně a krutým způsobem umučí. To vše Bůh ví, když se rozhoduje svého Syna darovat světu. Svět se s ním nepomazlí, svět ho s nenávistí umučí na kříži k smrti. A přece, přes to všechno Bůh světu svého Syna dal. Věděl totiž, že jen jeho Syn může přinést světu smíření, spásu a věčnost. Takto se může dávat jenom opravdová láska. Však nám ji Jan také nezamlčí: „*Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna...*“ Nemůžeme asi nikdy plně pochopit hloubku Boží lásky ke ztracenému světu, k hříšníkům, k lidem tak nicotným a nehodným, jakými jsme ty a já. Vlastně stále jen částečně a nedokonale dokážeme nahlížet do hlubin Božího srdce milujícího hříšníky tak, že pro ně dává svého Syna a v něm i sám sebe. Zůstává to pro nás nepochopitelným tajemstvím. Vždyť je toproti všemu, co známe. Nikdo z lidí se nedokáže dát druhým tak, jak to pro nás učinil Bůh.

Učinil tak z lásky a proto, aby v tomto světě už navždy zůstávala **síla, která lidský život zachraňuje ze zkázy**: „*Bůh...dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.*“ Bůh dává světu svého Syna a toto obdarování je v evangeliu popsáno jako záchranná mise. Abys nezahynul. Můžeš tedy i zahynout. To nezní libě a lichotivě. Ale právě dar Syna a jeho, narození, a pak i oběť, smrt a vzkříšení zjevují, v jak naléhavém ohrožení se člověk nachází. Bez Ježíše, bez jeho příchodu, utrpení a vzkříšení bys docela jistě zahynul. Nebylo by pro tebe žádné naděje. Žádná by neexistovala. Nebyla by žádná cesta, žádný způsob, jak bys mohl zachránit a vykoupit svůj život. Dost často si jako lidé neuvědomujeme závažnost své situace. Je to v podstatě až Kristův příběh, který nám otevírá oči. Musel-li přijít Boží Syn, ponížít se a trpět pro nás, pak se tak stalo proto, že to bylo k naší spáse nutné a nevyhnutelné. A bylo-li to nevyhnutelné, pak naše situace musela být nesmírně vážná. Abys nezahynul ... abys nezahynul – jako refrén nám to stále musí znít v uších. Abys nezahynul, daroval i tobě a pro tebe Bůh svého Syna.

Nežádá se při tom po tobě nic, než abys tomu **uvěřil**. Někomu se to zdá málo. Opravdu stačí jen tomu uvěřit? Nečeká se od nás něco víc? Copak je to adekvátní reakce na to, co nám Bůh ve svém Synu daroval. Jen víra? Opravdu nemáme něco ze své strany ještě přidat, ještě se nějak přičinit, napsat síly? Pravdou je, že nic jiného vlastně ani udělat nemůžeme. Co chceme přidat k tomu, co pro nás Bůh učinil v Kristu? Cokoliv bychom k tomu chtěli přidávat jako nějakou svou zásluhu či snahu, vyzní přinejmenším velice úsměvně. Asi tak jako když tatínek staví dům a synáček se snaží mu pomoci tak, že si cosi míchá ve svém kyblíčku na písek. A zde je přitom něco mnohem většího. Stvořitel univerza se dává lidem. Jeho Syn pro nás žije, trpí a umírá. Co k tomu chceme přidat? Jak na to můžeme reagovat? Nic z naší strany cenu daru, který nám byl dán nemůže nějak doplnit. A Bůh to po nás ani nežádá. On udělal všechno, protože v našich silách nebylo nic. Jen zahynutí. A tak vděčná a radostná víra, která přijímá Boží dar, je tím jediným, co můžeme a máme učinit. Nemůžeme a díky Bohu ani nemusíme učinit nic, než vztáhnout ruku a přijímat dar. Každý, kdo tak učinil a tento dar vírou přijal, ví, že tu přitom nejde jen o nějaké „přesvědčení“ či „světonázor“. Víra v Ježíše od základu mění život. Nepřináší ráj na zemi, tak jako ani on neměl ráj na zemi. Ale přináší hlubokou a bytostnou jistotu, že jsem vysvobozen od zahynutí, že pro mě Ježíš připravil „věčný život“, život ještě jiný, zcela nové kvality, než jakou mohu poznat zde a nyní.

Světlo přišlo na svět

Když Jan v našem textu vykládá smysl Kristova příchodu, shrne to ještě symbolikou vpravdě vánoční. Nacházíme ji ve v. 19: „*Světlo přišlo na svět.*“ Kontrast světla a tmy je jeden ze způsobů, jak Bible vystihuje oč jde v evangeliu, v Ježíšově příchodu. Připomíná nám, že světponechaný sám sobě tone v temnotě. V temnotě způsobené lidským hříchem, porušeností, sobectvím, utrpením a smrtí. S Kristem se do světa tmy rodí světlo. Už staří proroci rádi motiv světla využívali: „*Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo; nad těmi, kdo sídlí v zemi šeré smrti, zazáří světlo ... Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda*“ (Iz 9,1-

2.5). Světlo si spojujeme s něčím nadějným, hřejivým, teplým, s něčím, co přemáhá chlad tmy a noci. A evangelium nám zvěstuje – Světlo přišlo na svět. **Přišlo** – to znamená, že je nezažehl člověk nebo lidstvo. Přišlo odjinud. V světě světla, které by přemáhalo jeho vlastní tmu, není. Muselo k nám přijít. Nevykřesali jsme si ho sami svým pokrokem, svými idejemi a už vůbec ne svou lidskou politikou. *Přišlo* k nám. Opět je v tom zřetelně podtržena darovanost onoho světla. Bůh *dal* svého Syna ... Bůh *poslal* svého Syna ... světlo *přišlo* na svět. Vše bez jakéhokoli lidského přičinění. Člověk se přičinil o temnotu svého života a tohoto světa, ale světlo přišlo od Boha. A kde je cokoli světlého mezi lidmi, Bůh je jistě nablízku. Ať už si to lidé uvědomují nebo ne. Ovšem smíme vědět, že nejjasněji nám září právě v **Ježíšově příchodu**. Nakonec Ježíš sám symboliku světla používal, aby přiblížil, proč je tady. A jednou se s ním dokonce přímo ztotožnil: „*Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života*“ (J 8,12). „Chodit ve tmě“ je mimořádně obtížné i v doslovném slova smyslu. Nevidíme, šátráme kolem sebe, vrážíme do věcí. V duchovním slova smyslu je to ještě mnohem horší. Člověk tápe a nevidí dobro. Nezná přemáhající Boží lásku. Štíří své sobectví. Nemá naději v utrpení a smrti. Ale mít „světlo života“ znamená vidět dobro, prožívat dobro, přijímat i dávat Boží lásku, mít naději silnější než smrt. A to nenajde člověk sám vsobě. Jen v evangeliu – Světlo přišlo na svět. K chození ve tmě Ježíš postavil alternativu naděje – bude mít světlo života.

Krize

A tak nám dosavadní slova dnešního biblického textu přináší naději, víru a světlo: Bůh daroval svého Syna ... světlo přišlo na svět. Tím více nás pak možná zarazí, že tón textu se najednou změní a dochází v něm ke krizi. Jan barvitě popíše co všechno velikého a nadějného je obsaženo v Kristově příchodu, a pak najednou začne hovořit o **soudu**. „*Soud pak je v tom, že světlo přišlo na svět, ale lidé si zamilovali více tmu než světlo, protože jejich skutky byly zlé*“ (v. 19). Byli bychom rádi, kdyby poselství o příchodu světla nebylo ničím zkaleno. Ale tvrdit to, by nebylo poctivé ani pravdivé. Realita je taková, jak ji Jan popisuje. Ano, světlo skutečně přišlo na svět. Přišlo k lidem, otevírá se každému člověku. Ale lidé si zamilovali více tmu než světlo. Zdá se nám to nelogické možná až pobuřující. Ale také to je realita evangelia v tomto světě. Něco z toho okoušíme někdy i my, pokud se snažíme lidem dosvědčit Boží lásku slovem i skutkem, a přece vnímáme spíše tvrdost a odmítnutí. Je to bolestná zkušenost. Pokusme se ovšem vžít do bolesti, kterou prožívá Bůh, když přichází se svým světlem, se svým Synem, ale lidé ho odmítají s tím, že si zamilovali tmu, která je ničila, více než světlo, které je může zachránit.

Když v slyšíme o Božím soudu, zpravidla si asi představíme našťvaného Boha, trestajícího nezvedené hříšníky. Boží soud nám čpí sírou a ohněm. Možná je to ale ještě jinak. Možná je v tom Božím soudu mnohem více slzí a bolesti než nějaké zuřivosti. Ano, Bible mluví i o Božím hněvu vůči všemu tomu zlu, kterého je člověk schopen. Ale zároveň nahlížíme do jeho srdce plného lásky ke ztraceným, ano k hříšníkům. Boží láska je dokonalá i v tom, že nám lidem dopřává maximální míru svobody. Naše lidské lásky nebývají prosty všelijakých rafinovaných, a přitom často neuvědomělých manipulací. Milujeme druhého, ale přece se ho snažíme nějak postrkovat, aby lépe vyhovoval našemu vidění. Mnohdy si to ani neuvědomujeme. Nic takového nevidíme u Boha. Bůh dává lidem maximální svobodu. A to jistě s sebou nese riziko odmítnutí. Není, kdo by miloval víc než Bůh a zároveň není, kdo by dopřával více svobody než Bůh. Tato kombinace ovšem znamená, že Bůh může prožívat nevýslovnou bolest. A on ji prožívá. Jestliže každého člověka, který kdy žil na této planetě, miloval tak, že pro něj dal svého Syna, pak nad každým, kdo jej odmítne, kdo si zamiluje více tmu než světlo, Bůh pláče. Bůh nenávidí hřích, ale miluje hříšníka. Všechno pro něj dal, sám sebe dal, aby jej vyvedl ze tmy a ze zahynutí. Nemůže necítit bolest, když se člověk přece rozhodne jinak. Boží soud se nám zde začíná jevit ještě v jiném světle. Projevuje se v tom, že Bůh nikoho nestrká do nebe hráběmi. Ponechává člověku plnou svobodu volby. Soud si člověk nakonec vždycky volí sám. Bůh tím trpí, neumíme si jistě ani představit, jak musí Boží srdce plakat nad každou ztracenou duší. To otázku Božího soudu ukazuje v ještě trochu jiném světle, než bývá obvyklé.

Pozvání

Nad slovy o soudu ovšem máme slyšet i to druhé. Totiž, že soud nad hříšníkem si Bůh z hloubi srdce nepřeje, a že to soudem to skončit nechce a nemusí. Vždyť zde čteme, že „*Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něj spasen.*“ (v. 17). Ježíš přišel na svět jako záchranný kruh, hozený tonoucím. Vše závisí na tom, zda se tohoto záchranného kruhu chytíme a držíme, anebo ne. Bůh nás chce vždy vyvést ze smrti do života, ze tmy do světla, ze lži k pravdě, ze soudu do své blízkosti. Tato cesta se nám v Pánu Ježíši Kristu otevřela. Vnímejme proto i tento biblický text především jako pozvání. Jako pozvání k tomu, že všechno to zlé – hřích, smrt a soud už nesl někdo jiný místo nás. A je-li zde někdo takový, pak se jej chťme za ruku a už se jí nepuštěme. Tato ruka má moc nás podržet, posílit nás naději, dát nám smíření ba samu věčnost. S ním uvidíme světlo takové moci, že ho žádná tma nemůže pohltit. AMEN